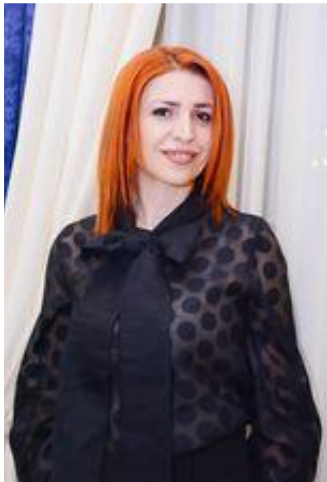

Նաիրա Աբրահամյան

Երևանի Մ. Նալբանդյանի անվան հ. 33 դպրոցի

հ. լեզվի և գրականության ուսուցչուհի

ՆԱԽԱԳԾԱԹԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Գրականություն

7-րդ դասարան

Աշխատանքի ընդհանուր նկարագիրը

Կրթությունն ինչպե՞ս կամ ո՞ր տեսանկյունից էլ դիտարկենք, նպատակը մեկն է՝ սովորողների մոտ անձնային որակների և ուղղվածության համար անհրաժեշտ գիտելիքների ուսուցում, կարողությունների, հմտությունների ձևավորում, ինչպես նաև դրանց կիրառումը կյանքի տարբեր փուլերում ու ոլորտներում:

Իսկ կոնկրետ խնդիրները գործնական կամ տեսական փուլերում կյանքի կոչելու համար անհրաժեշտ է ստեղծել ուսուցանողի և ուսումնառողի փոխկապակցված գործունեության եղանակ, որը պետք է նպատակաուղղված լինի ուսուցման գործընթացում դրված նպատակների իրականացմանը:

Այս ամենն իրագործելու համար պետք է ընտրել արդյունավետ գործիքներ՝ մեթոդներ: Այդ կապակցությամբ ուսուցման մեթոդների ընտրությունը կարևոր գործոն է հանդիսանում և պետք է բխեցնել ուսուցման առաջադրված նպատակներից:

Դիտարկենք դրանցից մեկը՝ նախագծային ստեղծագործական հետազոտական մեթոդը:

Այս մեթոդը կարելի է համարել տարաբնույթ աշխատանքների ամբողջականություն, գիտելիքների և կարողությունների գործնական կիրառություն, վերլուծություն և գնահատում:

Մեթոդի կազմակերպման և իրագործման ընթացքում ուսումնառողներն ավելի ընդգրկվում են մասնակցում աշխատանքի պլանավորմանը, վերահսկողությանը, վերլուծությանը, ինչու ոչ, նաև արդյունքների գնահատմանը:

Նախագծային աշխատանքի ընթացքում կարելի է կիրառել մանկավարժական զանազան մեթոդներ, իսկ աշխատանքի ուսումնասիրության, առաջադրվող խնդիրների լուծման համար՝ ինչու ոչ, ինքնաստեղծ հնարներ ու միջոցներ:

Նախագծային աշխատանքի գործընթացն ուսուցանողին և ուսումնառողին տալիս է անսամանափակ հնարավորություն, ստեղծում ազատ դաստ երկուստեք (սովորող-սովորեցնող) պլանավորած աշխատանքն իրականացնելու համար:

Նախագծային ստեղծագործական հետազոտական մեթոդի կիրառմամբ ուսուցման առաջնային արժեք է համարվում ոչ միայն ակնկալվող արդյունքները, այլև՝ գործընթացն ինքնին:

Նախագծային աշխատանքը կարող է լինել անհատական կամ ամբողջ խմբի սովորողների համատեղ, համակարգված գործողությունների արդյունքում:

Այն կարելի է կազմակերպել և իրականացնել մեկառարկայական, միջառարկայական կամ արտառարկայական ձևաչափերով:

Տևողությունը որոշվում է՝ ելնելով ընտրված թեմայից, առաջադրված նպատակներից: Կարևոր է, որ նպատակները լինեն հստակ և իրագործելի:

Նպատակներն իրականացնելիս կարևոր է խնդիրների առաջաճանաչումը՝ լուծման ուղիների իրականացման գործընթացը: Այսինքն՝ կարևորվում է

խնդրի առկայությունը, որը պետք է լուծել նախագծի վրա աշխատելու ընթացքում, ընդ որում խնդիրը նախագծի հեղինակի համար պետք է ունենա անհատական կարևոր բնույթ և ուղղորդիչ դառնա լուծումներ որոնելու հարցում, ինչը դառնում է նախագծի խնդրի լուծման արդյունք:

Այսպիսով, խնդրի հստակեցումը, նպատակի ձևակերպումը և նախագծի արդյունքի ամբողջական նկարագրի ստեղծումը նախագծի առաջին բնորոշ առանձնահատկություններից մեկն է:

Նախագծային աշխատանքի կարևորագույն փուլերից է աշխատանքի նախնական պլանավորումը:

Սկսած խնդրի հստակեցումից մինչև նախագծի նպատակի իրականացում՝ անհրաժեշտ է աշխատանքը բաժանել առանձին փուլերի, ապա՝ ենթափուլերի, իրականացման համար գտնել արդյունավետ ուղիներ, հստակեցնել յուրաքանչյուր փուլի իրականացման համար աշխատանքի մանրամասնորեն մշակած, հնարավորինս ճշգրիտ ժամանակացույց:

Որպես կանոն՝ նախագծի աշխատանքի պլանի իրականացումը կապված է հասանելի գրականության, տեղեկատվության ընտրության, տարբեր փորձարարությունների, հետազոտությունների, հարցումների, վերլուծությունների, ստացված տվյալների ամփոփման, ինչպես նաև հետևությունների ձևակերպման և այդ հիմքի վրա նախագծի խնդրի լուծման սեփական տեսանկյուն ձևավորելու հետ:

Ցանկալի է, որ նախագիծն ունենա

✓ գրավոր մաս, այսինքն՝ այս բաժնում կատարվի աշխատանքի ընթացքի ամփոփ հաշվետվություն, տրվի կատարած աշխատանքի ընթացքի նկարագրությունը, ճշվի ի հայտ եկած խնդիրները, դրանց հաղթահարման ուղիները (ցանկալի կլինի նեղ՝ աշակերտի կողմից է գտնվել լուծման ուղիները, թե՞ ուսուցչի խորհրդով ու միջամտությամբ), ամփոփվի արդյունքները, տրվի հետևություններ, պարզաբանվի նախագծի հետևանքները, ցանկության դեպքում՝ տրվի առաջարկներ:

✓ նախագծի հրապարակային պաշտպանություն՝ պրեզենտացիա, որի ընթացքում հեղինակ(ներ)ը ցուցադրում է նախագծի խնդրի լուծման սեփական փորձն ու գիտելիքները, ձեռք բերած արդյունքը:

Իր էությամբ նախագծային մեթոդը կարելի է համարել զարգացնող ուսուցման ձև, որի դեպքում իրականացվում է նպատակային ուսումնական գործընթաց: Սովորողը, լինելով այդ գործունեության լիարժեք գործող անձ, ինքնուրույնաբար (նաև՝ ուղղորդմամբ) նպատակներ է դնում և ստեղծագործաբար հասնում դրանց:

Նախագծային աշխատանքի կազմակերպման փայլաբան

Աշխատանքի բովանդակությունը և փուլերը	Գործունեությունը	
	ուսուցանողի	ուսումնառողի
I փուլ Նախապատրաստ ական	Կազմել խումբ: Առաջադրել թեմաների ցանկ: Սովորողներին ներկայացվում է նախագծային աշխատանքի իրականացման և մոտեցման բովանդակության մասին: Թվարկվում կատարվող աշխատանքի տեսակները, դրանց արդյունքները և գնահատման չափանիշները:	Կազմվում են խումբ: Ընտրվում առաջարկվող թեմաներից մեկը: Միասնական բննարկման արդյունքում կազմվում և ուսուցչին տրվում է իրագործվող աշխատանքին վերաբերող նախնական հարցեր:
II փուլ Պրոբլեմ /հիմնահարց/	Ուսուցիչն առաջարկում է թեմայի հիմնական պրոբլեմը, ձևակերպում է նպատակն ու խնդիրները:	Սովորողներն արդեն ստացած հարցերի պատասխանները վերլուծելով՝ փորձում են հասկանալ և ընկալել առաջադրվող պրոբլեմը, կոնկրետացնում են նպատակները, այն իրագործելու խնդիրները:
III փուլ Հետազոտություն	Ուսուցիչը դառնում է աշխատանքի անուղղակի ղեկավարը: Օգնում ու աջակցում է տեղեկատվական աղբյուրների որոնման հարցում: Բացատրում՝ ինչպես տարբերակել իսկական տեղեկատվությունը, ապատեղեկատվությունից, տալիս ցանկ որոնման աղբյուրների վերաբերյալ:	Կատարում են հետազոտություններ: Հավաքագրում են տեղեկատվություն՝ յուրաքանչյուրն իրեն բաժին հասած բնագավառի վերաբերյալ: Լուծում են միջանկյալ խնդիրներ:
IV փուլ Տեղեկատվության վերլուծություն, եզրակացությունների ձևակերպում	Համակարգում է ամբողջ գործընթացը: Ապահովում հետադարձ կապ:	Վերլուծում հավաքագրած տեղեկատվությունը, ձևակերպում եզրակացությունները:

V փուլ Աշխատանքի կատարում	ՈՒսուցիչը հանդես է գալիս որպես լսող, ուղղում նպատակաուղղված հարցեր, խրախուսում՝ հաշվի առնելով կատարած արդեն ամփոփ աշխատանքների արդյունքը:	Աշակերտներն արդեն ամփոփ աշխատանքի մեջ կատարում են որոշակի շտկումներ: Նախապատրաստվում պաշտպանության:
VI փուլ Արդյունքների ամփոփում	Գնահատվում է խնդրի լուծման ամբողջականությունը, խմբերի աշխատանքի ռազմավարությունը, աշակերտների ջանքերը, սկզբնաղբյուրների օգտագործման որակը, ստեղծագործական մոտեցումը, աշխատանքի շարունակման հնարավորությունները, հաշվետվության որակը:	Ներկայացնում են կատարած աշխատանքի հաշվետվությունը՝ գրավոր (ռեֆերատ) և բանավոր (պրեզենտացիա): Կուլեկտիվ ֆինանսման միջոցով ներկայացնում, պաշտպանում աշխատանքը: Հետևում գնահատման ընթացքին, արտահայտում սեփական կարծիքը գնահատված արդյունքի վերաբերյալ:

Նախագծային աշխատանքի թեման:

Վահե Լուսինց «Գարբի ծառը» պատմվածքը

Աշխատանքը կազմելիս հաշվի է առնվել հանրակրթական դպրոցի առարկայական նոր չափորոշչային պահանջները:

Թեմայի նպատակներն ու խնդիրները

✓ Տեխստի ընկալում. պատկերացում տալ տեխստում պատկերած ինֆակենսագրական պատումի, հուշի, գրողի և իր կյանքի անմիջական պատկերման մասին:

✓ Տեխստի ուսումնասիրում. ձևավորել գիտելիքներ կենսագրության, ապրած ժամանակաշրջանի ազդեցության, տեխստի բառապաշարի, ոճի, կոնֆլիկտի, կերպարների մասին:

✓ Տեխստի ստեղծում. նպաստել ստացած գիտելիքը հետազոտական տարաբնույթ աշխատանքի և ժամանակակից տեխնոլոգիաների միջոցով ներկայացնելուն:

Վերջնաքննություններ

✓ Բացատրի՝ ինչ կապ է արտահայտվում տեխստում պատկերած իրադարձությունները, միջավայրը, բառապաշարը և լեզվական առանձնահատկությունները:

✓ Բացահայտի տեխստի գլխավոր գաղափարը, ասելիքը:

✓ Մատնանշի գրական – գեղարվեստական կերպարի դերը, կերպարակերտման առանձնահատկությունները տեխստում:

Առաջարկվող գործունեության ձևեր

✓ Դուրս գրել անձանոթ և բարբառային արժեք ունեցող բառերը, կազմել ցանկ՝ ներկայացնելով գրական համարժեք ձևերն ու սալ այդ բառերի բացատրությունները:

✓ Նկարահանել փոփոխիչ ռեպրիզենտացիոն գրույցի միջոցով բացահայտել ու վեր հանել գրողի ապրած ժամանակաշրջանն ու ստեղծագործության հետ նկատելի, առնչություն ունեցող կապը:

✓ Մեկնաբանել դեպքերի կատարման ժամանակաշրջանը, անդրադառնալ պատմական իրադարձությանը, գտնել լրացուցիչ նյութեր տվյալ ժամանակաշրջանի, աշխարհագրական վայրի մասին:

Խաչվող կամ ընդհանրական հասկացություններ

✓ Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ. գրողի կողմից օգտագործված բառապաշարը, գեղարվեստական խոսքի պատկերավորման միջոցները, ստեղծագործության գաղափարը:

✓ Ժամանակ և տարածություն. գրողի կենսագրությունը, տեխստում պատկերված ժամանակաշրջանը, միջավայրը:

Միջառարկայական կապեր

✓ **Հայաց լեզու:** Կատարել բարբառային բառերի փոխադրում գրական համարժեքով: Գրական տեխստի մի հատված ներկայացնել բարբառային տարբերակով:

✓ **Պատմություն:** Պատմվածքում նշվող պատմական իրադարձության վերաբերյալ դեպքերի ուսումնասիրություն:

✓ **Աշխարհագրություն:** Պատմվածքում նշվող վայրերի փարտեզագրում: Փոփոխիչ տեսաֆիլմի նկարահանում:

✓ **Արվեստ և ազգագրություն:** Նորատեղիների շաղկերի պատկերազարդում՝ ըստ պատմվածքում արձարծվող թեմայի ու նկարագրության: Պատմվածքում նկարագրվող տարածաշրջանում պահպանված ավանդազրույցների և ազգային հետաքրքիր, արդեն մոռացված ուսեստներից մի ֆանիսի բաղադրատոմսերի հավաքագրում:

Աշխատանքի կատարման ժամանակահատվածը 2 ամիս:

Թեմայի տրոհում ենթաթեմաների

1. 8 հոգանոց խմբի ձևավորում:
2. Տեղեկատվության հավաքագրում:

3. Տեղեկությունների ֆինանսական, մշակում:
4. Թեմայի վերաբերյալ եզրահանգումների ձևակերպում:
5. Հետազոտական աշխատանքի հաշվետվության նախապատրաստում:
6. Նախագծային աշխատանքի պաշտպանություն:
7. Արդյունքների ամփոփում:

Կառուցվածքի 6 փուլերը

1-ին փուլ-Նախապատրաստում - (1 շաբաթ)

✓ Ռիսկառանձի գործունեությունը: Առաջարկում է հեղինակի պատմվածքներից մի ֆանիսը: Մանրամասնորեն բացատրում է կատարվող աշխատանքի կառուցվածքը՝ ընթացքը, ժամանակահատվածը, խմբային աշխատանք կատարելու էթիկան, մեկ գլխավոր գաղափարի շուրջ միասնական աշխատանքի սկզբունքայնությունը:

✓ Ռիսկառանձի գործունեությունը: Աշակերտները առաջարկվող պատմվածքներից ընտրում են մեկը: Հստակ կատարվող աշխատանքի վերաբերյալ ուսուցչի բացատրությունները: Կատարում ֆինանսական վերահսկող աշխատանքի հետ կապված անհասկանալի թվացող, ենթադրելի խնդիրների վերաբերյալ հարցադրումներ:

2-րդ փուլ-պրոբլեմ /հիմնահարց/-(1 շաբաթ)

✓ Ռիսկառանձի գործունեությունը: Ներկայացվում է նախագծի հիմնական պրոբլեմը: Խումբը բաժանում է 4 ենթախմբի: Հստակ առաջադրված նպատակների ու խնդիրների՝ նրանց միջև կատարում աշխատանքի բաժանում:

✓ Ռիսկառանձի գործունեությունը: Աշակերտները ստանում են հանձնարարություններ: Յուրաքանչյուր զույգ մշակում է իր աշխատանքի ֆայլաշարը, կատարում դերաբաժանում:

3-րդ փուլ-հետազոտություն -(3 շաբաթ)

✓ Ռիսկառանձի գործունեությունը: Ռիսկառանձի հետևում է խմբերի կատարած աշխատանքներին: Ուղղություն տալիս ուսումնասիրվող աղբյուրների վերաբերյալ:

✓ Ռիսկառանձի գործունեությունը: Աշակերտները՝ ըստ խմբերի կատարում են իրենց առաջադրված հետազոտական աշխատանքները:

Խումբ 1 – Դո՛ւրս գրել պատմվածքում հանդիպող անձանք և բարբառային բառերը, գտնել՝ վերջիններիս գրական համարժեք բառերը: Կատարել տվյալ բառերի ծագումնաբանական ուսումնասիրություններ (բնիկ, փոխառյալ և այլն): Անդրադառնալ պատմվածքում նշվող պատմական իրադարձություններ:

Խումբ 2 – Կազմակերպել՝ հանդիպում պատմվածքի հեղինակի հետ: Նկարահանել՝ ռեպորտաժ՝ գրույցի ընթացքում բացահայտելով գրողի ինֆոսկենսագրական կապը պատմվածքում ներկայացվող ժամանակաշրջանի և իրադարձությունների հետ:

Խումբ 3 – Գտնել՝ տեղեկություններ պատմվածքում հանդիպող վայրերի մասին: Նյութերը հավաքագրել՝ կապ հաստատելով տեղաբնակների հետ (կարելի է նաև տեսակապով): Կատարել ֆարսեզագրում: Նկարահանել՝ վոեֆիլ տեսաֆիլմ:

Խումբ 4 – Հավաքագրել՝ ավանդազրույցներ Լուսիա բնաշխարհի և մարդկանց մասին: Անդրադառնալ՝ տարածաշրջանի ավանդական խոհանոցին: Խմբում նկարելու ձիրք ունեցող աշակերտները նկարագրադրեն նոթատետրերի շաղկերի՝ ըստ պատմվածքի խորհրդանիշ պատկերների:

4-րդ փուլ-տեղակատվության վերլուծություն, եզրակացությունների ձևակերպում -(1 շաբաթ)

✓ Ռիսկացանդի գործունեությունը: Ուսուցիչը հետևում է կատարվող աշխատանքին: Տալիս է ուղղություններ ու նոր գիտելիքներ:

✓ Ռիսկացանդի գործունեությունը: Աշակերտները՝ ըստ հավաքագրած նյութերի և կատարած ուսումնասիրությունների՝ անդրադառնում են պատմվածքի բովանդակային առանձնահատկություններին, վեր հանում և իմաստավորում գլխավոր ասելիքը, բարոյադաստիարակչական կարևոր եզրակացություններն ու գաղափարական առանձնահատկությունները, ընդգծում հերոսների կերպարային բնութագրումները:

5-րդ փուլ-աշխատանքի կատարում -(1 շաբաթ)

✓ Ռիսկացանդի գործունեությունը: Ուսուցիչը կատարում է դիտարկումներ, աշակերտներին օգնում խորհուրդներով՝ նրանց նախապատրաստելով նախագծի պաշտպանությանը:

✓ Ռիսկացանդի գործունեությունը: Աշակերտները վերլուծում են կատարած աշխատանքները, կատարում որոշակի ուղղումներ ու շաղկումներ, վերանայում կատարած աշխատանքը:

6-րդ փուլ-արդյունքների ամփոփում -(1 շաբաթ)

✓ ՈՒսուցանողի գործունեությունը: ՈՒսուցիչը դիտում և լսում է կատարված վերջնական աշխատանքը: Տալիս մանրամասն վերլուծություն, գնահատում նախ գույգերով աշխատանքի արդյունքը, ապա՝ յուրաքանչյուրին անհատապես:

✓ ՈՒսումնառողների գործունեությունը: Աշակերտները գրավոր (ռեֆերատի տեսքով) և բանավոր (պրեզենտացիայի միջոցով) ներկայացնում են կատարած աշխատանքը, մասնակցում արդյունքների վերլուծությանը:

ՆԱԽԱԳԾԱՅՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՆՄՈՒՇ-ՕՐԻՆԱԿ

Անուն-ազգանուն	Գերազանց	Լավ	Բավարար
	Հետազոտական աշխատանքը կատարվել էր մանրամասնորեն՝ ուշադրություն դարձնելով ստեղծագործական կարողությունների առկայությանը, կատարած ուսումնասիրությունների աղբյուրների բազմազանությանը, հեղինակությանը: Թիմում աշխատանքը բաժանվել էր հավասարապես, աշխատել էին բոլորը: Լսարանի կողմից հնչեցրած հարցերին տրվում էին հստակ ու դիպուկ պատասխաններ: Թեմայի առաջ փառած նպատակներն ու խնդիրներն իրագործվեց ամբողջովին:	Աշխատանքը ներկայացնելու համար ընտրված էր հետաքրքիր ձևաչափ: ՈՒսումնասիրման աղբյուրները փչ էին, ոչ բոլորն էին հեղինակային: Աշխատանքի վերլուծությունն այդքան էլ հստակ չէր: Նկատելի էր ժամանակի ոչ ճիշտ բաշխում և օգտագործում: Հնչած ոչ բոլոր հարցերին տրվեց պատասխան: Առաջադրված նպատակն իրագործվեց մասնակի բացթողումներով:	Աշխատանքը չգրավեց լսարանին: Հավաքագրված տեղեկատվությունը հեղինակային չէր: Աշխատանքի ներկայացման ձևաչափը ճիշտ չէր ընտրված: Լսարանից հնչած հարցերին չտրվեց ամբողջական պատասխան: Նպատակն իրագործվեց մասնակի:
Միավոր			

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ն. Պետրոսյան «Մանկավարժական ժամանակակից տեխնոլոգիաներ»
2. Մ. Ստուպնիցկայա «Ի՞նչ է ուսումնական նախագիծը»
3. <https://dpir.mskh.am>
4. <https://kznakhimnadram.blogspot.com>
5. <http://tirar-travel.com/blog/?s=գաղթ+ճամուռ>